

N:o 10.

Ank. till Riksd. kansli den 23 febr. 1909 kl. 10 f. m.

Utlåtande, i anledning af väckta motioner om ändrad lydelse af 2 § 1 mom. i förordningen angående skogsvårdsafgifter den 24 juli 1903.

Lagutskottet har till gemensam behandling förehaft två till utskottet öfverlämnade likalydande motioner, väckta, den ena under n:o 13 i Första Kammaren af herrar *Herman Behm, P. M. Carlberg, Alexander Hamilton, Theodor Odelberg, Henning Wachtmeister, Gust. Lagerbring, August Bellinder, Fr. Ridderbjelke, C. J. Beck-Friis, Edv. Bohnstedt, Eric Hallin och Gunnar Ekelund* samt den andra under n:o 33 i Andra Kammaren af herrar *Ivan Svensson, A. P. Gustafsson, Folke Andersson, A. Magnusson, Oscar N. Olsson, L. P. Mallmin, Carl Gustafsson, C. Wallentin, Carl L. Olausson, J. G. Forsberg, O. G. Erikson och Hans von Horn*, båda motionerna afseende ändring af 2 § 1 mom. i förordningen angående skogsvårdsafgifter den 24 juli 1903.

Motionerna äro af följande lydelse:

»Då 1903 års Riksdag antog lagen om skogsvårdsafgifter, erhöll § 2 af nämnda lag följande lydelse:

'De genom dessa afgifter inflytande medel fördelas mellan landstingsområdena efter den virkesmängd, som för tillverkning af de utförda varorna blifvit inom de skilda områdena afverkad.'

I Kungl. Maj:ts nådiga proposition n:o 47 till samma Riksdag hade denna paragraf följande lydelse:

Bih. till Riksd. Prot. 1909. 7 Saml. 9 Häft. (N:o 10.)

'De genom dessa afgifter inflytande medel fördelas årligen af Kungl. Maj:t mellan de särskilda län, från hvilka afgifterna influtit.'

I det statsrådsprotokoll, som åtföljer nämnda kungl. proposition yttrar föredragande departementschefen bland annat:

'I öfrigt anslutande mig till hvad domänstyrelsen sålunda anført, finner jag ej, att tillräckligt talande skäl framdragits, för att frångå det af styrelsen år 1895 framställda förslaget därom, att skogsvårdsavgifterna skulle ingå till en allmän skogsvårdsfond, ur hvilken Kungl. Maj:t skulle äga att i mån af tillgång anvisa medel för den enskilda skogsvårdens främjande inom de skilda länen, såsom för närvarande är förhållandet med anslaget för skogsodlingens befrämjande. — — — —

En fördelning mellan länen af inflytande skogsvårdsavgifter efter den virkesmängd, som för tillverkning af de utförda varorna blifvit inom de skilda länen afverkad, skulle, såsom äfven domänstyrelsen framhållit, utfalla mycket ojämnt med hänsyn till det behof af bidrag för skogsvårdsändamål, som inom länen förefinnes. Äfven om detta missförhållande skulle i viss mån afhjälpas genom den af styrelsen föreslagna ökning af och jämkning i fördelningen af de bidrag, staten komme att till den enskilda skogsvårdens främjande lämna, synes det mig dock från synpunkten af tillgodoseendet af skogshushållningen för landet i dess helhet icke vara lämpligt att såsom en oeftergiflig grundsats fastslå, att de skogsvårdsavgifter, som erlagts för virke, afverkad å en ort, ovillkorligen skulle komma samma orts skogshushållning till godo.'

Den fruktan för ojämnhet i fördelningen med hänsyn till förefintliga behofvet, som departementschefen här uttalat, har erfarenheten under de år, hvarunder lagen tillämpats, visat vara fullt befogad.

Vissa skogrikare län med nu pågående skogsafverkning för export erhålla årligen belopp, som öfverstiga 100,000 kronor, under det att andra län, hvars skogsprodukter förbrukas inom landet eller där afverkningen pågått under mer eller mindre långt tillbaka liggande tider, erhålla ett eller annat tusental kronor. En väsentligt olika stor skogsareal kan ju förklara en del af denna stora skillnad. Men då man finner, att vissa län erhålla pr ytenhet enskild skogsmark mer än 50 gånger så stor andel af skogsvårdsavgifterna som andra län, måste man erkänna, att en beklaglig ojämnhet vid fördelningen af dessa afgifter äger rum. Ty man kan väl knappast påstå, att ett distrikt med afverkade skogar behöfver använda mindre belopp pr ytenhet skogsmark, för att beså, plantera, utdika skogs-

marken och i öfrigt ordna skogsvården, än ett annat distrikt, där afverkningen pågår.

Och lika litet torde man kunna påstå, att de län, där skogstillgångarna i hufvudsak användas för den talrikare befolkningens egen förbrukning, äro mindre i behof af skogsvårdsmedel än de län, som använda sina skogstillgångar för export.

För öfrigt är ju skogsvårdsafgiften ingen kommunalskatt, afsedd att tillgodose de särskilda orternas intressen, utan en af Konung och Riksdag beslutad särskild beskattning, hvilken väl i likhet med andra af staten upptagna skatter bör komma landet i sin helhet till godo i mån af i vederbörlig ordning utredda behof. Det lärer väl ej håller kunna förnekas, att skogsvårdsmedel, använda på södra och mellersta Sveriges mera fruktbara skogsmarker, lämna landet i sin helhet större vinst än om de användas å skogsmarkerna i landets nordligare delar, till följd hvaraf de äfven torde böra i första rummet komma de förra till godo. Därtill kommer, att skogsvårdsmedlen i mellersta och södra delarna af landet hufvudsakligen, om ej uteslutande användas till nytta för skogsmarker af mindre utsträckning, hvilka ej, tillfölje af ägarnes bristande förmåga eller vilja, på annat sätt än genom skogsvårdsstyrelsernas medverkan kunna bringas i skogbärande skick.

Den enligt vår mening oriktiga fördelningen af skogsvårdsafgifterna föranledde redan vid förra riksdagen ett resultatlöst försök att få fördelningsgrunden ändrad.

Då vi nu i annan form upptaga frågan, göra vi det af den anledning att vi anse en snar ändring behöflig. Dels måste i de vanlottade länen mycket stå efter, som borde göras ju förr desto hellre, och dels kan ett dröjsmål med omläggningen orsaka svårigheter för de län, som nu erhålla alltför stora andelar af skogsvårdsafgifterna, ifall de definitivt ordna sig med beräkning, att det nu rådande öfverflödet skall fortfara.

Slutligen vilja vi som stöd för den framställning, vi komma att göra, åberopa det beslut i ärendet, som fattades vid det allmänna möte med skogsvårdsstyrelserna inom riket, som afhölls i Stockholm i sistlidna december månad.

I anledning af vid mötet väckt förslag om att uttala sig för att skogsvårdsafgifterna skulle ingå till en fond, ur hvilken Kungl. Maj:t skulle äga att i mån af tillgång efter förefintliga behof anvisa medel, beslutade mötet att uttala sig för, att 80 procent af de influtna skogsvårdsafgifterna skulle fördelas så, som hittills ägt rum och 20 procent fördelas på samma sätt som anslaget för skogsvårdens befrämjande.

Ehuru vi hafva den uppfattningen, att Kungl. Maj:ts förslag af 1903 innebär den rätta lösningen och att således samtliga skogsvårdsafgifter borde ingå till en allmän skogsvårdsfond, hvilken skulle fördelas af Kungl. Maj:t i förhållande till det i vederbörlig ordning styrkta behovet inom hvarje landstingsområde, så vilja vi dock för närvarande begränsa oss till att påyrka den förändring i sättet för fördelning af skogsvårdsafgifterna, som godkändes vid det här ofvan omnämnda skogsvårdsstyrelsemötet.

På grund af hvad vi här anfört, tillåta vi oss vördsamt föreslå Riksdagen,

att för sin del besluta sådan ändring i Kungl. Maj:ts nådiga förordning angående skogsvårdsafgifter af den 24 juli 1903, att första momentet af § 2 erhåller följande lydelse:

'De genom dessa afgifter inflytande medel skola användas sålunda, att $\frac{4}{6}$ fördelas mellan landstingsområdena efter den virkesmängd, som för tillverkning af de utförda varorna blifvit inom de skilda områdena afverkad, och $\frac{1}{6}$ af Kungl. Maj:t fördelas mellan de olika landstingsområdena efter pröfning af förefintliga behof'.

Utskottets yt-
rande.

Såsom motionärerna erinra skulle enligt det vid 1903 års riksdag framlagda kungl. förslaget till gällande förordning angående skogsvårdsafgifter dessa afgifter ingå till en allmän skogsvårdsfond, ur hvilken Kungl. Maj:t skulle, på sätt som sker i fråga om anslaget till skogsodlingens befrämjande, äga anvisa medel. Häremot anmärkte det särskilda utskott, som vid nämnda års riksdag behandlade förslaget, bland annat, att utskottet i likhet med den skogskommitté, å hvars betänkande förslaget var grundadt, funne bäst öfverensstämmande med rättvisans fordringar, att skogsvårdsafgifter, som erlagts för virke, afverkadt inom en viss ort, komme samma Orts skogshushållning till godo. Man torde dessutom, framhöll vidare utskottet, vara berättigad antaga, att de landstingsområden, dit afgifterna sparsammast inflöte, på annat sätt kunde beredas nödiga tillgångar för tillgodoseendet af sina behof i det förevarande afseendet. I öfverensstämmelse med det särskilda utskottets hemställan affattades det stadgande i gällande lag, hvarom här är fråga.

Då nu ifrågavarande motionärer nästlidet år hemställde om sådan ändring i förevarande förordning, att här afsedda afgifter skulle fördelas efter ytvidden inom hvarje landstingsområde af i enskild besittning befintlig skogsmark, öfver hvilken skogsvårdsstyrelse skall hålla uppsikt, anförde i anledning häraf samma års lagutskott bland annat följande:

»Utskottet kan för sin del icke finna annat än att den gällande principen för skogsvårdsafgifternas fördelning är billig och rättvis. Det måste nämligen enligt utskottets mening vara riktigt, att de landsdelar, som lämnat det exporterade virket och hvilka alltså måste anses hafva fått vidkännas afgifterna för detsamma, också få tillgodonjuta dem för sin skogsvård. Och äfven om, såsom af motionärerna anmärkts, enligt denna fördelningsmetod understundom kan inträffa, att afgiften faktiskt kommer en annan ort till godo, än den, hvarifrån virket tagits, måste detta dock anses såsom undantagsfall, hvilka för fördelningens riktighet i stort sedt sakna betydelse. Behovet af inkomster för skogskulturändamål måste också anses blifva genom den gällande fördelningsmetoden i det stora hela på ett rättvist sätt tillgodosedt. Visserligen torde jämväl inom åtskilliga af de län, hvarifrån virkesexporten är mindre, skogsvårdsstyrelserna vara i stort behof af medel för fyllande af sin uppgift med afseende å skogens vård; men det måste väl ihågkommas, att detta i allmänhet i ännu mycket högre grad är fallet inom de mest skogsexporterande och särskildt de norrländska länen med deras stora vidder af mossar, myrar och andra marker, där i stor utsträckning särskilda åtgärder äro erforderliga för skogskulturens befrämjande. Det ändamål, som motionärerna vilja tillgodose, nämligen att bereda de län, hvarifrån afverkningen för export är mindre, större penningtillgång för att vårda om sina skogar och kalmarker, bör kunna nås utan anlitan af en metod för skogsvårdsafgifternas fördelning, hvilken enligt utskottets mening skulle innebära ett obehörigt gynnande af dessa län på de mera skogsexporterande länens bekostnad och som äfven förbiser, att ej blott skogsarealens omfång utan äfven dess beskaffenhet är afgörande för frågan om dess behof af åtgärder i skogskulturellt afseende.»

Hvad lagutskottet sålunda anförde, vill utskottet åberopa äfven gentemot det nu föreliggande förslaget, hvilket, enligt hvad motionärerna antyda, är ämnadt att utgöra ett steg — om ock endast ett mera betänksamt sådant än motionärernas nyssberörda, nästlidet år framställda förslag — i det syfte, att landstingsområden, som sälja sina skogsprodukter företrädesvis inom landet eller äro mera skogfattiga, skola förses med skogsvårdsafgifter från de egentligen trävaruexporterande landstingsområdena. Med afseende å motionärernas förmenande, att på grund af jämförelsevis rikligt inflytande skogsvårdsafgifter öfverflöd skulle råda å skogsvårdsmedel för sistnämnda landstingsområden, vill utskottet ytterligare framhålla de norrländska länens stora behof af medel för underhåll och utveckling af sin skogskultur samt den stora vikten för landet i dess helhet, att hvad i

sådant afseende erfordras icke underlåtes eller åsidosättes. Och om under de första åren efter 1905, då skogsvårdsstyrelserna först träd i verksamhet, den årliga behållningen af influtna skogsvårdsafgifter inom dessa landstingsområden synta särskildt stor, torde detta finna sin förklaringsgrund däruti, att det ju måst kräva någon tid för skogsvårdsstyrelserna, som haft att disponera afgifterna, att ordna sin verksamhet och hvar inom sitt område föranstalta om det efter förhållandena lämpligaste sättet för skogskulturens främjande. Om vid ett räkenskapsårs slut en större eller mindre behållning i kassan kan förefinnas, är för öfrigt beroende på de olika tiderna för inkomsternas inflytande och deras användande vid föreliggande behof.

Slutligen vill utskottet, såsom redan anmärktes af lagutskottet nästlidet år, framhålla, hurusom de mera trävaruexporterande landstingsområdena på grund af den större tillgången på inflytande skogsvårdsafgifter taga i anspråk afsevärdt mindre del än öfriga landstingsområden af de årliga statsanslagen för skogsodlingens befrämjande och för uppehållande af skogsvårdsstyrelsernas verksamhet. Ökning eller jämkning i fördelningen af dessa anslag eller förändring i de särskilda villkoren för åtnjutande af bidrag från anslaget för skogsodlingens befrämjande till förmån för landstingsområden, som icke drifva någon mera betydande trävaruexport, är uppenbarligen en utväg för tillgodoseende af motionärernas syfte. I hvad mån emellertid dylika eller andra åtgärder böra för sådant ändamål vidtagas, därom tillkommer det icke utskottet att afgifva något yttrande.

På grund af hvad utskottet sålunda anfört, får utskottet hemställa,

att förevarande motioner icke måtte till någon Riksdagens åtgärd föranleda.

Stockholm den 22 februari 1909.

På lagutskottets vägnar:

ERNST TRYGGER.

Reservation

af herr grefve *Hamilton*.